

İKV BİLGİ NOTU

KOMİSYONUN ELEKTRİK FATURALARINA MÜDAHALE İÇİN ALDIĞI ÖNLEMLER

Mehmet Can Sezgin, İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa Komisyonu, son zamanlardaki çarpıcı fiyat artışlarıyla mücadele edebilmek için 14 Eylül 2022'de "AB Enerji Piyasalarına Acil Müdahale Planı" isimli teklifini sundu.

AB, Rusya'nın ihraç ettiği fosil enerji kaynaklarında kesintileri artırması sebebiyle oluşan enerji talebi-enerji arzı uyumsuzluğunu azaltmaya çalışıyor. [REPowerEU](#) ve "Güvenli Bir Kış için Gaz Tasarrufu" (*Save Gas for a Safe Winter*) paketleri aracılığıyla Rus fosil yakıtlarına olan bağımlılığını azaltmak için girişimlerde bulunan AB, enerji arz güvenliğini güçlendirmeyi başararak doğal gaz talebinde 2021'de %40 olan Rus payını %9'a indirdi. Şimdilik yeri doldurulamayan bu düşüş, AB için bir tercihten çok zorunluluk olarak gerçekleşti. Kısa vadede AB'nin ana gündeminin enerji arz-talep dengesinin yeniden oluşturulması ve artan maliyetlerin hane halkı ve işletmelere etkilerinin hafifletilmesi olması bekleniyor.

Komisyon, Enerji Konseyi'nin tavsiyesi üzerine, arz-talep dengesizliğinin elektrik maliyetlerinin daha da artmasına ve işletmelerin enerji taleplerinin karşılanamamasına sebep olacağını öngörerek elektrik piyasalarına müdahale edilmesine yönelik bir plan sundu. Plan, elektrik maliyetlerini düşürmek için elektrik talebini azaltmaya odaklanıyor.

Planın İçeriği

9 Eylül 2022'de gerçekleşen olağanüstü Enerji Konseyi, farklı yasama enstrümanlarının kullanılmasıyla hem haneler hem de işletmeler üzerindeki enerji fiyat baskısının hafifletilmesini amaçlayan girişimler içeriyordu.

Konsey önerileri, talebin en yüksek olduğu saatlere odaklanılarak AB genelinde eşgüdümlü elektrik talebinin azaltılmasını, yenilenebilir ve nükleer enerji gibi marjinal kaynakların kullanılmasıyla üretilen elektrikten elde edilen kâr oranına bir üst sınır getirilmesini, fosil yakıt şirketlerinin yüksek oranlı kârlarını vatandaşlara kanallandırmak için bir "dayanışma katkısı" oluşturulmasını, gaz fiyatı üst sınırını içeren acil ve geçici piyasa müdahalesini ve enerji şirketlerine likidite sağlanmasını içeriyordu.

Bu taleplere yanıt olarak Komisyon, 14 Eylül'de gaz fiyatlarına üst sınır konulması ve finansal piyasalara müdahale edilmesi haricindeki önerileri içeren planını yayımladı. Plandan sağlanması beklenen 140 milyar avro tasarrufla da halk ve işletmelere destek olunması amaçlanıyor.

Elektrik Talebinin Azaltılması

Elektrik fiyatlarının görece daha pahalı olduğu saatlerde elektrik tüketiminin azaltılmasının maliyetlerin düşürülmesinde en büyük etkiye sahip olacağı belirtilen planda, tüketimin ilgili saatlerde en az %5 oranında azaltılması teklif ediliyor. Ayrıca, henüz akıllı ölçüm sistemleri veya cihazları ile donatılmamış olanlar da dahil olmak üzere Üye Devletlerin genel elektrik talebini 31 Mart 2023'e kadar en az %10 oranında azaltması da öneriliyor. Üyelerin konulan hedeflere ulaşabilmesi için işletmelere tazminat verilmesi dahil farklı seçenekler bulunuyor.

Marjinal Kaynaklardan Üretilen Elektrikten Elde Edilen Gelire Üst Sınır

Uygulanacak üst sınır, marjinal kaynaklar olarak adlandırılan, daha düşük maliyetlere sahip jeneratörler tarafından üretilen elektriğin MWh'si başına bir üst sınır koyulmasıyla gerçekleşecek. Marjinal gelir üst sınırı 180 €/MWh olarak belirlenecek. Bu üst sınırın üzerindeki gelirler, Üye

Devletler tarafından geri alınacak ve daha sonra tüketicilere yeniden dağıtılacak. Üye Devletler ayrıca, üst sınırın üzerindeki piyasa gelirinin en fazla %90'ını toplayabilecek.

Bununla birlikte alınan önlemler:

- Elektrik tüketimini azaltmak için tüketicilere mali tazminat ödenmesi,
- Fiyat belirlemede devlet müdahalesini takiben maliyetlerin altında elektrik sağlayan tedarikçilere tazminat ödenmesi,
- Sınırlı miktarda tüketilen elektrik için tüketicilere daha düşük maliyetler sunulmasıdır.

Üye Devletler, kaynaklar arasında ayırım yaparak, piyasa gelirleri üzerinde daha yüksek bir üst sınır belirleyebilir, mevcut ulusal önlemleri sürdürebilir ve taş kömüründen üretilen elektriğin satışından elde edilen piyasa geliri için daha düşük bir üst sınır belirleyebilirler. Üst gelir limitinin 30 Haziran 2023'e kadar geçerli olması hedefleniyor.

Üst sınır uygulanacak marjinal kaynaklar:

- Rüzgar enerjisi
- Güneş enerjisi (termal ve PV)
- Jeotermal enerji
- Rezervuarsız hidroelektrik
- Biyo-metan hariç biyokütle yakıtı (katı veya gaz)
- Nükleer enerji
- Linyit
- Ham petrol ürünleri
- Turba kömürü

Tüketicilerin Karşılaştığı Zorlukların Ele Alınması

Planın üçüncü ana önlemi, hane halkları için getirilen elektrik maliyetlerine karşı çeşitli destek tedbirlerini Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'ler) de yararlanabileceği şekilde genişletmeyi amaçlıyor.

KOBİ'lerin de dahil edildiği kullanıcıların tüketimi azaltması için sağlanacak teşvikler:

- Doğrudan gelir desteği
- Vergilerde indirim
- Tüketici enerji faturalarında vergi ve indirimler
- Enerji verimliliğini ve yerinde yenilenebilir üretimi desteklemek için önlemler

Üye Devletler ayrıca, elektrik tedarik firmalarını, maliyetin altında tedarik ettikleri için tazmin ediyorsa KOBİ'ler için elektrik fiyatlarını maliyetin altında belirleyebilirler:

Dayanışma Katkısı

“Dayanışma Katkısı”, fosil yakıtlara getirilecek olan bir tür vergi olarak yorumlanabilir. Katkı, Üye Devletlerin, ham petrol, doğal gaz, kömür ve rafineri sektörlerindeki enerji teşebbüslerinde 1 Ocak 2018 tarihinde veya sonrasında başlayan dört mali yılda elde edilen ortalama vergiye tabi kârın %20'sini aşan 2022 ve 2023'teki vergilendirilebilir kârlarını kapsayacak. Yukarıda belirtilen vergi matrahına dayalı olarak bu dayanışma katkısının oranı en az %33 düzeyinde belirlenecek.

Bu oran, yeniden yatırıma olanak sağlamak ve finansal istikrarı sağlamak için rezerv oluşturmak amacıyla kârın belirli bir bölümünün katkıya tabi olmamasını sağlamak için kullanılacak. Üye

Devletler ayrıca daha yüksek bir oran belirleyebilecek veya halihazırda daha yüksek bir oranda belirlenmiş olan bir vergi veya vergiyi muhafaza edebilecek.

Dayanışma Katkısı'ndan elde edilen fonlar:

- Yüksek enerji fiyatlarının etkilerini azaltmak için hane halklarına ve şirketlere yönelik mali destek önlemleri için
- Enerji tüketimini azaltmaya yardımcı olacak finansal destek önlemleri için
- Gübre üretimi gibi enerji yoğun sektörlerdeki şirketleri desteklemek için mali destek önlemleri, dönüşüm için koşulların yerine getirilmesi şartıyla kullanılacaktır:

30 Eylül 2022'de Brüksel'de, Komisyon önerisini görüşmek üzere gerçekleşen Olağanüstü Enerji Konseyi Toplantısı'nda Komisyonun tasarı metni onaylandı. Henüz onaylanmayan doğal gazın tavan fiyatına ilişkin madde önümüzdeki günlerde gündemi meşgul etmeye devam edecek.